

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

вченою радою ДДМУ

«__» _____ 2022 року, протокол №

введено в дію наказом

від «__» _____ 2022 р. №

Ректор ДДМУ,

академік НАМН України, професор

_____ Тетяна ПЕРЦЕВА

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОСВІТНІ ПРОГРАМИ
ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
У ДНІПРОВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
(нова редакція)**

ДНПРО – 2021

Положення про освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти у Дніпровському державному медичному університеті (далі - Університет) розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 № 216 (із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ від 03.04.2019 № 283), Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 (у редакції наказу МОН України від 30.04.2020 № 584) та листа Міністерства освіти і науки України від 28.04.2017 № 1/9-239.

РОЗРОБНИКИ:

Начальник ННВ незалежного
тестування знань студентів,
моніторингу якості освіти

Тетяна НОВИЦЬКА

Завідувач відділу аспірантури

Ольга МАКАРЕНКО

Декан медичного факультету

Юлія СІЛКІНА

Декан стоматологічного факультету

Дмитро ЧЕРНОВ

Декан міжнародного факультету

Роман РАЗУМНИЙ

Декан факультету медицини і
фармації

Сергій КОЗЛОВ

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

Ігор ШПОНЬКА

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Сергій ЗАХАРОВ

Проректор з наукової роботи

Олександр ГУДАР'ЯН

Начальник юридичного відділу

Кристина ВАСЬКІНА

ОБГОВОРЕНО ТА СХВАЛЕНО:

на засіданні Центральної методичної комісії від _____, протокол

ПОПЕРЕДНЯ РЕДАКЦІЯ:

Положення про освітньо-професійні та освітньо-наукові програми підготовки здобувачів у Державному закладі «Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров'я України», затверджене вченою радою академії від 27.12.2018, протокол № 5.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова) програма - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Спеціалізація - складова спеціальності, що може визначатися закладом вищої освіти та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм вищої або післядипломної освіти.

Національна рамка кваліфікацій – це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Компетентність - здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

- Інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікації, що виражає її основні компетентнісні характеристики щодо професійної діяльності та/або навчання.

- Загальні компетентності – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку.

- Спеціальні (фахові, предметні) компетентності – компетентності, актуальні для конкретної предметної області, які є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю на певному рівні Національної рамки кваліфікацій.

Результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.

Атестація - це встановлення відповідності результатів навчання (наукової роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей (результатів навчання), які є характерними для кваліфікацій відповідного рівня.

Освітня кваліфікація - це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей).

Професійна кваліфікація - це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів

навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) - система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.

Акредитація освітньої програми - оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти.

Якість вищої освіти - відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості.

Стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Професійний стандарт - це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

Професія, для якої запроваджене додаткове регулювання, - вид професійної діяльності, доступ до якого, крім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Освітня діяльність у сфері вищої освіти провадиться Університетом на підставі ліцензій, що видаються Міністерством освіти і науки України:

- за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на певному рівні вищої освіти в межах встановленого для освітньої програми ліцензованого обсягу;
- на певному рівні вищої освіти за освітніми програмами, що не передбачають присвоєння професійної кваліфікації, в межах встановленого ліцензованого обсягу на цей рівень.

1.2. Ліцензований обсяг на рівнях вищої освіти - визначена ліцензією максимальна сумарна кількість здобувачів вищої освіти на певному рівні вищої освіти або для певної

освітньої програми, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, які можуть протягом одного календарного року вступити на навчання до Університету, бути поновлені або переведені до Університету з інших закладів вищої освіти для здобуття вищої освіти відповідного рівня або за відповідною освітньою програмою на певному рівні вищої освіти.

1.3. Університет самостійно розробляє і затверджує освітні програми, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, з урахуванням вимог до відповідного рівня освіти, встановлених законодавством та стандартами вищої освіти.

1.4. Стандарти вищої освіти розробляються Міністерством освіти і науки України для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, та результатів їх навчання;
- 3) перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- 4) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 5) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

1.5. Стандарти вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до правил прийому, структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти для відповідних освітніх програм формується у термінах програмних результатів навчання.

1.6. Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів (за наявності), якщо інше не передбачено законодавством.

1.7. Університет може самостійно запроваджувати спеціалізації, що зазначаються при присудженні освітньої кваліфікації особам, які успішно закінчили навчання за відповідною освітньою програмою.

2. ЗАПОЧАТКУВАННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ

2.1. Рішення про наміри започаткувати освітню програму, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні освіти приймається вченою радою Університету за поданням проректора за відповідним напрямом діяльності.

2.2. Проректор за відповідним напрямом діяльності своїм розпорядженням призначає відповідальних осіб за підготовку матеріалів для ліцензування освітньої програми, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

2.3. Рішення про започаткування освітньої програми, що не передбачає присвоєння професійної кваліфікації, на відповідному рівні освіти приймається вченою радою Університету за поданням проректора за відповідним напрямом діяльності в межах ліцензованого обсягу, визначеного ліцензією на відповідний рівень освіти.

До подання додається обґрунтування керівника структурного підрозділу, відповідального за реалізацію освітньої програми, що містить інформацію про:

- назву освітньої програми;
- обсяг освітньої програми,
- опис предметної області;
- особливості освітньої програми, її галузевий та регіональний контекст;
- науково-педагогічних, наукових працівників, які працюють в Університеті за основним місцем роботи, мають освітню та/або професійну кваліфікацію, відповідну освітній програмі, та науковий ступінь та/або вчене звання;
- аналіз попиту на ринку праці фахівців відповідної сфери діяльності.

2.4. Перелік освітніх програм, за якими здійснюється прийом на навчання на відповідному рівні вищої освіти, затверджується вченою радою Університету за подання проректора за відповідним напрямом діяльності.

2.5. Рішення про припинення провадження освітньої діяльності за освітньою програмою на відповідному рівні вищої освіти приймається вченою радою Університету за поданням проректора за відповідним напрямом діяльності.

На підставі рішення вченої ради Університету про припинення провадження освітньої діяльності за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти, до органу ліцензування подається в установленому порядку заява про анулювання ліцензії за цією освітньою програмою.

2.6. Факт використання за календарний рік менше 50 відсотків ліцензованого обсягу за певним рівнем вищої освіти або за певною освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти, є підставою для прийняття органом ліцензування рішення про звуження провадження освітньої діяльності з урахуванням найбільшої фактичної кількості здобувачів вищої освіти Університету протягом одного календарного року навчання за певним рівнем вищої освіти або за певною освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, на відповідному рівні вищої освіти.

2.7. Відсутність провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти або за певною освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, протягом 365 днів є підставою для прийняття органом ліцензування рішення про анулювання відповідної ліцензії.

3. РОЗРОБЛЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ОПРИЛЮДНЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

3.1. Відповідальним за розроблення освітньої програми є гарант цієї освітньої програми, який призначається у порядку, встановленому вченою радою Університету.

3.2. Склад розробників визначає гарант освітньої програми, як правило, з числа науково-педагогічних, наукових працівників, які мають освітню та/або професійну кваліфікацію, відповідну освітній програмі. До складу розробників можуть включатися особи, що мають досвід професійної діяльності за відповідним фахом (спеціальністю), випускники за освітньою програмою, роботодавці.

3.3. Примірна структура освітньої програми на відповідному рівні вищої освіти затверджується вченою радою Університету (Додаток 1 до цього Положення).

3.4. Проект освітньої програми оприлюднюється на офіційному вебсайті Університету не пізніше ніж за місяць до її затвердження для громадського обговорення учасниками освітнього процесу та іншими заінтересованими особами.

Відповідальним за аналіз, узагальнення та внесення, у разі потреби, пропозицій щодо удосконалення змісту освітньої програми є гарант освітньої програми.

3.5. Після громадського обговорення проект освітньої програми в обов'язковому порядку обговорюється та схвалюється на вченій раді структурного підрозділу, відповідального за її реалізацію, засіданні Центральної методичної ради Університету. В обговоренні змісту освітньої програми можуть брати участь представники органів студентського самоврядування, ради молодих вчених, здобувачі вищої освіти та роботодавці.

3.6. Освітня програма затверджується вченою радою Університету та оприлюднюється на офіційному вебсайті, як правило, до початку навчального року.

3.7. На підставі відповідної освітньої програми розробляється навчальний план, що визначає перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх логічну послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

3.8. Освітньо-наукова програма та навчальний план за ступенем доктора філософії складаються з освітньої та наукової складових.

Освітньо-наукова програма за ступенем доктора філософії має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

3.9. Наукова складова освітньо-наукової програми за ступенем доктора філософії передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

4. МОНІТОРИНГ ТА ПЕРЕГЛЯД ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм є процедурою системи внутрішнього забезпечення якості Університету та здійснюється з метою удосконалення змісту освітніх програм, забезпечення їх відповідності вимогам нормативно-правих актів у сфері вищої освіти, стратегії Університету, потребам та очікуванням заінтересованих осіб і суспільства.

4.2. Моніторинг якості освітньої програми передбачає оцінювання:

- відповідності цілей та змісту освітньої програми нормативно-правовим актам у сфері вищої освіти та стратегії Університету;
- відповідності змісту освітньої програми тенденціям розвитку галузі, потребам ринку праці та суспільства;
- досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання;
- рівня задоволеності здобувачів вищої освіти якістю підготовки та організацією освітнього процесу за освітньою програмою;
- якості підготовки здобувачів вищої освіти;
- дотримання принципів студентоцентрованого навчання, академічної доброчесності та свободи;
- кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої програми;
- умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами;
- безпечності освітнього середовища;
- заходів щодо залучення до реалізації та удосконалення освітньої програми фахівців-практиків, роботодавців та випускників.

4.3. Моніторинг якості освітньої програми здійснюється шляхом:

- проведення та аналізу результатів опитування (анкетування) здобувачів вищої освіти, роботодавців, випускників та інших заінтересованих осіб;
- аналізу змісту освітньої програми;
- аналізу результатів зовнішнього оцінювання якості провадження освітньої діяльності Університету та за освітньою програмою;
- проведення та аналізу результатів ректорського контролю за якістю підготовки здобувачів вищої освіти;
- аналізу результатів компонентів єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю;
- аналізу кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої програми;
- підготовки відомостей про самооцінювання освітньої програми;
- аналізу потреб та попиту суспільства, сучасного ринку праці.

4.4. Моніторинг якості освітньої програми здійснюється, як правило, за ініціативою гаранта освітньої програми, керівників структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію освітньої програми та організацію провадження освітньої діяльності.

До моніторингу якості освітньої програми можуть залучатися науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію освітніх компонентів за освітньою програмою, роботодавці, представники органів студентського самоврядування, ради молодий вчених.

4.5. Результати внутрішнього моніторингу якості освітньої програми обговорюються на засіданні вченої ради факультету, відповідального за реалізацію освітньої програми.

Результати зовнішнього оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності за освітньою програмою обговорюються на засіданні Центральної методичної комісії.

4.6. За результатами моніторингу якості освітньої програми може прийматися рішення про:

- внесення змін до освітньої програми;
- перегляд освітньої програми;
- припинення прийому або провадження освітньої діяльності за освітньою програмою.

4.7. Відповідальним за перегляд та внесення змін до освітньої програми є гарант освітньої програми.

4.8. Зміни до освітньої програми вносяться на виконання вимог нормативно-правових актів та у разі виявлення недоліків, що суттєво не впливають на зміст підготовки здобувачів вищої освіти, структуру та логіку вивчення освітніх компонентів.

Зміни до освітньої програми вносяться в ході її реалізації грантом освітньої програми та затверджуються вченою радою Університету.

4.9. Перегляд освітньої програми здійснюється на виконання вимог нормативно-правових актів та у разі виявлення недоліків, що впливають на зміст підготовки здобувачів вищої освіти, структуру та логіку вивчення освітніх компонентів.

Перегляд освітньої програми обов'язково здійснюється після першого випуску здобувачів вищої освіти за освітньою програмою та, у разі потреби, за результатами внутрішнього моніторингу якості освітньої програми, зовнішнього оцінювання освітньої діяльності за освітньою програмою, на виконання вимог нормативно-правових актів у сфері вищої освіти але не рідше ніж через чотири роки.

Перегляд освітньої програми здійснюється шляхом розроблення та затвердження нової редакції у порядку, встановленому у розділі 3 цього Положення.

4.10. Питання щодо припинення провадження освітньої діяльності порушується у разі виявлення суттєвий недоліків і порушень у провадженні освітньої діяльності, відсутності попиту суспільства та випадках, передбачених законодавством.

Припинення провадження освітньої діяльності за освітньою програмою здійснюється у порядку встановленому у розділі 2 цього Положення.

4.11 Зміни та перегляд освітньої програми здійснюється, як правило, до початку навчального року, якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами у сфері вищої освіти.

5. АКРЕДИТАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Акредитація освітньої програми - оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності Університету за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до встановлених критеріїв оцінювання якості освітньої програми.

5.2. Основні засади та порядок проведення акредитації освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, визначено у Положенні про акредитацію освітніх програм, затвердженому Міністерством освіти і науки України.

5.3. Акредитація освітньої програми є добровільною і проводиться за ініціативою Університету. За підготовку та подання акредитаційних матеріалів відповідає особа, визначена наказом ректора відповідальною за реалізацію цієї освітньої програми (гарант освітньої програми).

Права та обов'язки гаранта освітньої програми визначаються окремим положенням, затвердженим вченою радою Університету.

5.4. Акредитація освітньої програми здійснюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. В Україні визнаються сертифікати про акредитацію освітніх програм, видані іноземними акредитаційними агентствами чи агентствами забезпечення якості вищої освіти, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України.

5.5. За результатами акредитаційної експертизи може прийматися рішення про акредитацію, умовну (відкладену) акредитацію чи відмову в акредитації відповідної освітньої програми.

5.6. Сертифікат про акредитацію вперше видається за кожною акредитованою освітньою програмою строком на п'ять років, а при другій та наступних акредитаціях - строком на 10 років. Строк дії сертифіката встановлюється до 1 липня року, що настає після спливу строку відповідно п'яти або десяти років після прийняття відповідного рішення. Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Строк дії рішення про умовну (відкладену) акредитацію становить 1 рік.

5.7. Сертифікат про акредитацію підтверджує відповідність освітньої програми за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандарту вищої освіти і дає право Університету на видачу диплома державного зразка особі, яка успішно виконала відповідну освітню програму та пройшла атестацію

5.8. Сертифікат про акредитацію відповідно до вимог законодавства оформлюється в електронній формі та видається шляхом оприлюднення його у відкритому доступі на офіційному вебсайті Національного агентства.

Сертифікат про акредитацію освітньої програми оприлюднюється на офіційному веб-сайті університету.

5.9. Акредитація вперше проводиться, як правило, упродовж останнього року навчання першого набору здобувачів вищої освіти за освітньою програмою. Наступна

(чергова) акредитація проводиться впродовж останнього року строку дії сертифіката про акредитацію або протягом строку дії умовної (відкладеної) акредитації.

5.10. У разі непроведення чергової акредитації до завершення строку дії сертифіката про акредитацію чи строку дії умовної (відкладеної) акредитації така акредитація проводиться у тому самому порядку, що вперше.

5.11. Університет має право достроково ініціювати проведення чергової акредитації.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом затвердження вченою радою Університету нової редакції.

6.2. Із затвердженням нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.

6.3. Положення оприлюднюється на офіційному вебсайті Університету.

Додаток 1

Примірна структура освітньої програми

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

вченою радою ДДМУ

« » _____ 20__ року, протокол №

введено в дію наказом

від « » _____ 20__ р. №

Ректор ДДМУ,

академік НАМН України, професор

_____Тетяна ПЕРЦЕВА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА/ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

« _____ »
(найменування програми)

Рівень вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань

(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність

(код та найменування спеціальності)

Освітня кваліфікація

(назва кваліфікації)

Професійна кваліфікація

(у разі наявності, назва кваліфікації)

ДНПРО – 20__ ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБНИКИ:

Вказуються повні найменування посад розробників освітньої програми; наукові ступені та вчені звання; прізвища, імена, по батькові. Зазначається особа відповідальна за реалізацію освітньої програми (гарант освітньої програми).

У разі залучення до розроблення освітньої програми здобувачів вищої освіти (випускників) зазначається спеціальність та назва освітньої програми, за якою навчаються (навчалися).

ОБГОВОРЕНО ТА СХВАЛЕНО

На засіданні вченої ради факультету від «__» _____ 20__ року, протокол №

На засіданні Центральної методичної комісії Університету від «__» _____ 20__ року, протокол №

Також наводяться дані про обговорення та схвалення освітньої програми на засіданні вченої ради факультету, відповідального за реалізацію освітньою програмою (спільних засіданнях чи засіданнях вчених рад факультетів, відповідальних за реалізацію освітньої програми)

ВВЕДЕНО В ДІЮ

З «__» _____ 20__ р. наказом ректора від _____ № _____

1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ/ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

1.1. Загальна інформація	
Офіційна назва освітньої програми	Зазначається назва освітньої програми, затверджена вченою радою університету або для освітніх програм, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, відповідно до ліцензії на провадження освітньої діяльності університету.
Галузь знань	Зазначаються шифр та назва галузі знань згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266).
Спеціальність	Зазначаються код та найменування спеціальності згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (постанова КМУ від 29.04.2015 р. № 266).
Рівень вищої освіти	Рівень вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): - перший (бакалаврський) рівень - другий (магістерський) рівень - третій (освітньо-науковий) рівень.
Ступінь вищої освіти	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» в такій формі (одне з наведеного): - бакалавр - магістр - доктор філософії.
Наявність акредитації	Зазначається інформація про назву організації, що видала сертифікат про акредитацію, строк дії.
Форми здобуття вищої освіти	Зазначається форми навчання, за якими здійснюється підготовка фахівців, згідно зі статтею 49 Закону України «Про вищу освіту». Стандарти вищої освіти можуть обмежувати перелік допустимих форм здобуття вищої освіти для окремих спеціальностей.
Освітня кваліфікація	Освітня кваліфікація визначається Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти та згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» складається з інформації про: здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність <i>та спеціалізацію</i> (<i>?якщо освітня програма визначає спеціалізацію</i>).
Професійна кваліфікація (ї)	(і) За освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, присвоюється професійна кваліфікація з урахуванням професійних стандартів і відображує здатність особи виконувати завдання і обов'язки професійної діяльності певного виду та складності. Як правило, у Стандарті вищої освіти професійна кваліфікація не зазначається. У разі зазначення професійної кваліфікації у Стандарті вищої освіти подається стислий опис умов і порядку її присвоєння з посиланням на відповідний професійний стандарт, орган, що його затвердив, та/або на відповідне законодавство, міжнародні угоди.

Кваліфікація в дипломі	Формулювання кваліфікації у дипломі має відповідати частинам 3, 4 статті 7 Закону України «Про вищу освіту» та законодавству щодо затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) та додатків до них (наказу МОНУ від 25.01.2021 № 102). Запис кваліфікації бакалавра, магістра складається з інформації про: - ступінь вищої освіти; - галузь знань, спеціальність; - професійну кваліфікацію (у разі її присвоєння). Запис кваліфікації доктора філософії складається з інформації про: - науковий ступінь; - галузь знань, спеціальність, з якої здобуто відповідний ступінь.
Мова(и) освітнього процесу	Визначається з врахуванням вимог статті 48 Закону України «Про вищу освіту».
Цикл/рівень	Кваліфікації вищої освіти відповідають: бакалавр - 6 рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК) та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL), першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA); магістр - 7 рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК) та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL), другому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA); доктор філософії, доктор - 8 рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК) та Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL), третьому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA).
Тип диплому, строк навчання	Вказати потрібне - одиничний, подвійний, спільний Строк навчання відповідно до статті 36 Закону України «Про вищу освіту» визначається вченою радою університету.
Обсяг освітньої програми	Визначається з врахуванням статті 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти.
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою	Визначаються з врахуванням статті 5 Закону України «Про вищу освіту» та Стандарту вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти.
Додаткові вимоги до правил прийому (у разі потреби)	Можуть визначатися Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти. Такі вимоги також можуть включати проведення Єдиного фахового вступного випробування, вимоги до програм фахових вступних випробувань для осіб, що вступають на навчання за відповідними освітніми програмами на основі раніше здобутого ступеня вищої освіти, обмеження за станом здоров'я вступників тощо. Додаткові вимоги до правил прийому на освітні програми з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, визначаються, якщо це

	передбачено іншими нормативно-правовими документами або міжнародними договорами України.
1.2. Мета та цілі освітньої програми	
Мета формулюється чітко та коротко (в одному – двох реченнях). Цілі освітньої програми, мають бути спрямовані на досягнення мети та відповідати місії та стратегії розвитку діяльності університету.	
1.3. Характеристика освітньої програми	
Опис предметної області	Визначаються Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти: - об'єкт(и) вивчення та/або діяльності (процеси, явища тощо або проблеми, які вивчаються); - цілі навчання для здобувача вищої освіти (очікуване застосування набутих компетентностей); - теоретичний зміст предметної області (основні поняття, концепції, принципи, специфічні для цієї предметної області); - методи, методики та технології, якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці; - інструменти та обладнання (об'єкти/предмети, пристрої та прилади), які випускник має бути здатний застосовувати і використовувати в професійній діяльності. Обсяг опису предметної області не повинен перевищувати 150 слів.
Особливості програми	Можуть вказуватися: обов'язковість проходження міжнародної академічної мобільності, узгодженість освітньої програми з програмами ЗВО-партнерами, експериментальний характер, проходження спеціальної практичної підготовки, реалізація освітньої програми чи окремих навчальних дисциплін англійською мовою тощо.
Академічні права випускників	Описуються права випускників щодо здобуття вищої освіти на наступному рівні та/або у системі освіти дорослих. Визначаються у Стандарті вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти.
Працевлаштування випускників (обов'язково для освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання)	Зазначаються професії (професійні назви робіт), для яких запроваджене додаткове регулювання (згідно з Національним класифікатором України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08), на фахову підготовку з яких спрямована освітня програма. За необхідності зазначається порядок доступу до професії. Для освітніх програм, що не передбачають присвоєння професійної кваліфікації, може зазначатися область професійної діяльності, де може працювати випускник. Для ступеня доктора філософії не зазначається.
Викладання та навчання	Освітній процес спрямований на реалізацію принципів студентоцентрованого навчання, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

	побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.
Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Вказуються можливості щодо реалізації права здобувачів вищої освіти на національну кредитну мобільність.
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються можливості щодо реалізації права здобувачів вищої освіти на міжнародну кредитну мобільність (угоди про міжнародну академічну мобільність, подвійне дипломування тощо).
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти (у разі потреби)	Вказуються умови та особливості освітньої програми в контексті навчання іноземних громадян.
2. Перелік компетентностей	
Інтегральна компетентність	Визначається Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти. Відповідно до статті 5 Закону України «Про вищу освіту», беруться такі формулювання інтегральної компетентності: <i>Бакалавр</i>: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у певній галузі професійної діяльності. <i>Магістр</i>: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності. <i>Доктор філософії</i>: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у певній галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. При формулюванні інтегральної компетентності конкретизують, про яку саме галузь діяльності йдеться.
Загальні компетентності	Визначаються Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти. Перелік загальних компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК. Стандарт вищої освіти може передбачати встановлення додаткових обов'язкових компетентностей відповідно до вимог професійних стандартів для освітніх програм, що передбачають надання відповідної професійної кваліфікації та/або спрямовані на підготовку фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання. У разі потреби, із врахуванням особливостей освітньої програми, можна формулювати додаткові загальні компетентності до визначених Стандартом вищої освіти. Найбільш актуальні для освітньої програми загальні компетентності можуть обиратися з переліку Проекту ЄС TUNING.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Визначаються Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти. Перелік рекомендованих спеціальних (фахових, предметних) компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК. Стандарт

	може передбачати встановлення додаткових обов'язкових компетентностей відповідно до вимог професійних стандартів для освітніх програм, що передбачають надання відповідної професійної кваліфікації та/або спрямовані на підготовку фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності варто формулювати як здатності випускника розв'язувати певні проблеми та задачі, отримувати певні результати, застосовувати у професійній діяльності певні теорії, інструменти та методи тощо. Стандарт визначає вимоги лише до спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах спеціальності. У разі потреби, із врахуванням особливостей освітньої програми, можна: - формулювати описи додаткових до Стандарту спеціальних (фахових, предметних) компетентностей; - формулювати узагальнені описи спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту; - формулювати інший перелік спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги Стандарту; - деталізувати описи спеціальних (фахових, предметних) компетентностей Стандарту відповідно до спеціалізації. Для освітнього рівня доктора філософії спеціальні (фахові, предметні) компетентності мають забезпечувати здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом. Найбільш актуальні для освітньої програми спеціальні (фахові, предметні) компетентності можуть обиратися з переліку Проекту ЄС TUNING.
3. Зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання	
Програмні результати навчання	Передбачені Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти результати навчання визначають нормативний зміст підготовки у межах спеціальності, які корелюються з визначеним у ньому переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. Стандарт визначає вимоги лише до результатів навчання, які є спільними для всіх можливих освітніх програм в межах спеціальності. Стандарт може передбачати встановлення додаткових обов'язкових результатів навчання для освітніх програм, що передбачають надання певної професійної кваліфікації та/або спрямовані на підготовку фахівців для професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

	У разі потреби, із врахуванням особливостей освітньої програми, можна: - формулювати описи додаткових до Стандарту результатів навчання; - формулювати узагальнені описи результатів навчання, що охоплюють відповідний перелік компетентностей Стандарту; - формулювати інший перелік результатів навчання, описи яких у сукупності охоплюють всі вимоги Стандарту; - деталізувати описи результатів навчання Стандарту відповідно до спеціалізації. Результати навчання мають відповідати таким критеріям: - бути чіткими і однозначними, чітко окреслювати зміст вимог до випускника відповідної спеціальності на відповідному рівні вищої освіти; - бути діагностичними (тобто результати навчання повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення); - бути вимірюваними (має існувати спосіб та шкала для вимірювання досягнення результату прямими або непрямыми методами, рівнів досягнення складних результатів); - бути сформульованими відповідно до правил (подано далі). Для освітнього рівня доктора філософії перелік результатів навчання повинен передбачати: - набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації, концептуалізацію та реалізацію наукових проектів, управління науковими проектами, складення пропозицій щодо фінансування досліджень та/або проектів, реєстрації прав інтелектуальної власності; - опанування іноземної мови на рівні достатньому для представлення та обговорення результатів своєї наукової (творчої) діяльності іноземною мовою (англійською або іншою, відповідно до специфіки освітньої програми) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних професійних, наукових та навчальних публікацій з відповідної тематики. Для забезпечення системності та ідентичності під час опису результатів навчання рекомендовано використовувати одну із визнаних класифікацій (Додаток 2).
4. Форми атестації здобувачів вищої освіти	
Форми атестації здобувачів вищої освіти	Визначаються Стандартом вищої освіти за спеціальністю для певного рівня вищої освіти. У разі потреби, із врахуванням особливостей освітньої програми, можна встановлювати додаткові форми атестації.
Вимоги до єдиного державного кваліфікаційного	Єдиний державний кваліфікаційний іспит здійснюється відповідно до Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів освітнього ступеня магістра за спеціальностями галузі знань «Охорона здоров'я».

іспиту	
--------	--

5. Перелік компонентів освітньо-професійної/освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

5.1. Перелік компонентів освітньо-професійної/освітньо-наукової програми

№ з/п	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти освітньої програми			
Цикл загальної підготовки			
1.1. Навчальні дисципліни циклу загальної підготовки			
Цикл професійної підготовки			
1.2. Навчальні дисципліни циклу професійної підготовки			
1.3. Практична підготовка			
1.4. Атестація			
2. Вибіркові компоненти освітньої програми*			

* Відповідно до статті 62 Закону України «Про вищу освіту» здобувачі вищої освіти мають право на вибір навчальних дисциплін в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. Здобувачі вищої освіти мають право вибрати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету та начальником навчального відділу.

Механізм реалізації права здобувачів вищої освіти Університету на вибір навчальних дисциплін описується окремим Положенням.

5.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної/освітньо-наукової програми

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонентів освітньої програми, представлений у вигляді графа.

6. Вимоги професійних стандартів (у разі наявності)

7. Перелік нормативних документів, згідно з якими розроблено освітню програму

1. Закон України «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон України «Про освіту» - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. –<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>
4. Національна рамка кваліфікацій, 2011 –<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти. Затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/naukovo-metodychna_rada/2020-metod-rekomen

8. Додатки**Додаток 8.1****Матриця відповідності визначених освітньою програмою компетентностей
дескрипторам НРК**

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності				
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності				

Додаток 8.2**Матриця відповідності визначених освітньою програмою результатів навчання та
компетентностей**

Програмні результати навчання	Компетентності		
	Інтегральна	Загальні	Спеціальні (фахові, предметні)

Додаток 8.3**Матриця відповідності компонентів освітньої програми
програмним компетентностям та результатам навчання**

Шифр компо-нент и та її найменуван ня	Кількість кредитів ЄКТС	Компетентності			Результати навчання
		Інтегральна	Загальні	Спеціальні (фахові, предметні)	

РОЗРОБНИКИ:

прізвище)
(повне найменування посади, науковий ступінь, вчене
звання, для випускників назва освітньої
програми та спеціальність, за якою навчалися

_____ (власне ім'я та

(підпис)

Додаток 2

КЛАСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Класифікації навчальних цілей є інструментом, що допомагає визначити та структурувати результати навчання. Нижче наведена класифікація, розроблена під керівництвом Б.Блума для когнітивної або пізнавальної сфери (B. S. Bloom, 1956, Anderson, 2001), ціннісної, афективної або емоційної сфери (W. Krathwohl, 1964) та психомоторної або маніпуляційної сфери (E. H. Simpson, 1966, R. H. Dave, 1967, S. R. Kibler, 1970, A. J. Harrow, 1972). Класифікація – ієрархія результатів навчання (навчальних цілей), сформульованих у діяльнісних термінах (дієсловах). Класифікація є загальноприйнятою в міжнародному освітньому середовищі.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА Б.БЛУМОМ

Класифікація в когнітивній (пізнавальній) сфері

1. Запам'ятовування, знання (Remembering, Knowledge) – здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи цілісної теорії тощо)
2. Розуміння (Comprehension, Understanding) – здатність розуміти та інтерпретувати вивчене. Це означає уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворити словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань.
3. Застосування (Applying) – здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях, наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач.
4. Аналіз (Analysing) – здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних.
5. Синтез (Synthesis, Створення, Creating) – здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю.
6. Оцінювання (Evaluation, Evaluating) – здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Знання	<i>називати, впорядковувати, збирати, визначати, описувати, знаходити, перевіряти, дублювати, помічати, складати список, повторювати, відтворювати, показувати, казати, установлювати зв'язок тощо.</i>
Розуміння	<i>класифікувати, асоціювати з, змінювати, з'ясовувати, перетворювати, будувати, описувати, обговорювати, виділяти, оцінювати, пояснювати, виражати, розширювати, ідентифікувати, ілюструвати, інтерпретувати, робити висновок, пояснювати різницю між, розпізнавати, передбачати, доповідати, вибирати, переглядати, перекладати, знаходити рішення тощо.</i>
Застосування знань	<i>застосовувати, змінювати, обчислювати, оцінювати, вибирати, демонструвати, розробляти, виявляти, завершувати, знаходити, ілюструвати, модифікувати, організовувати, передбачити, готувати, відносити до, планувати, вибирати, показувати, перетворювати, використовувати, окреслювати та інші.</i>
Аналіз	<i>упорядковувати, аналізувати, розділяти на складові, обчислювати, розділяти на категорії, порівнювати, класифікувати, поєднувати, протиставляти, критикувати, дискутувати, визначати, робити</i>

	<i>висновок, виводити, виділяти, розділяти, оцінювати, випробовувати, експериментувати, ілюструвати, досліджувати, співвідносити, тестувати тощо.</i>
Синтез	<i>аргументувати, упорядковувати, поєднувати, класифікувати, збирати, компілювати, проектувати, розробляти, пояснювати, встановлювати, формулювати, узагальнювати, інтегрувати, модифікувати, організовувати, планувати, пропонувати, реконструювати, установлювати зв'язок із, підсумовувати та інші.</i>
Оцінювання	<i>оцінювати, встановлювати, аргументувати, вибирати, поєднувати, порівнювати, робити висновок, співставляти, критикувати, захищати, пояснювати, рейтингувати, розсуджувати, виміряти, передбачати, рекомендувати, співвідносити з, узагальнювати, ухвалювати тощо.</i>

Класифікація в емоційній (афективній) сфері

1. **Сприйняття (Receiving).** Характеризує бажання (направленість) студента отримувати необхідну інформацію (уважне вислуховування співрозмовника, чутливість до соціальних проблем тощо).
2. **Реагування (Responding).** Стосується активної участі студента в освітньому процесі (виявлення інтересу до предмету, бажання висловлюватися, робити презентацію, брати участь у дискусіях, бажання пояснювати та допомагати іншим).
3. **Ціннісна орієнтація (Valuing).** Коливається в діапазоні від звичайного визнання певних цінностей до активної їх підтримки. Приклади: віра в демократичні цінності, визнання ролі науки в повсякденному житті, турбота про здоров'я оточуючих, повага до індивідуального та культурного різноманіття.
4. **Організація та концептуалізація (Organization and Conceptualization).** Стосується процесів, з якими стикаються особи, коли треба поєднати різні цінності, вирішити конфлікти між ними, засвоїти певну систему цінностей. Приклади: особа визнає необхідність балансу між свободою та відповідальністю в демократичному суспільстві, визнає власну відповідальність за свої вчинки, сприймає стандарти професійної етики, адаптує свою поведінку до прийнятих системних цінностей.
5. **Характеристика системи цінностей (Characterization by a Value or Value Set).** На цьому рівні особа має сформовану систему цінностей, що визначає її відповідну послідовну та передбачувану поведінку. Приклади: самостійність і відповідальність у роботі, професійна повага до етичних принципів, демонстрація доброї професійної, соціальної та емоційної поведінки, здорового способу життя тощо.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Сприйняття	<i>запитувати, вибирати, описувати, слідувати, давати, тримати, ідентифікувати, знаходити, називати, вказувати на, обирати, сидіти прямо, відповідати, використовувати, сприймати</i>
Реагування	<i>давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, допомагати, задовольняти критерії, відповідати вимогам, обговорювати, дискутувати, вітати, сприяти, зараховувати до категорії, виконувати, тренуватися, представляти, читати, відтворювати, звітувати, повідомляти, обирати, розповідати, писати, намагатися, брати участь</i>
Ціннісна орієнтація	<i>завершувати, описувати, розрізняти, пояснювати, слідувати, формувати, ініціювати, запрошувати, приєднуватися, виправдовувати, доводити, пропонувати, читати, звітувати, повідомляти, ділитися, вивчати, працювати, співпрацювати</i>

Організація концептуалізація	<i>дотримуватися, перетворювати, впорядковувати, поєднувати, порівнювати, завершувати, захищати, виправдовувати, пояснювати, узагальнювати, виявляти, інтегрувати, змінювати, пристосовувати, організовувати, готувати, співвідносити, створювати, синтезувати, інтегрувати</i>
Характеристика системою цінностей	<i>діяти, розмежовувати, демонструвати, впливати, слухати, змінювати, виконувати, практикувати, пропонувати, кваліфікувати, ставити питання, переглядати, служити, вирішувати, розв'язувати, використовувати, перевіряти, кидати виклик, організовувати, осуджувати, поширювати</i>

Класифікація у психомоторній сфері

1. Імітація (Imitation). Споглядання за поведінкою іншої особи та її копіювання.
2. Відтворення маніпуляцій (Manipulation). Виконання певних дій за допомогою інструкцій та практичних навичок.
3. Досягнення точності (Develop Precision). Здатність виконувати завдання при невеликій кількості помилок і робити це точніше без наявності фахової допомоги. На цьому етапі навичка вважається засвоєною.
4. Поєднання (Articulation). Здатність координувати серію дій за допомогою поєднання двох або більше навичок для виконання нетипових операцій. Ці складові можуть модифікуватися, щоб відповідати певним вимогам або для розв'язку задачі.
5. Натуралізація (Naturalization). Демонстрація високого рівня виконання в природному стилі («не роздумуючи»). Навички при цьому поєднуються, упорядковуються та виконуються стабільно і легко, поєднується розуміння, здатність та майстерність. Коли студенти досягають цього рівня, вони здатні створювати свої власні варіанти виконання навички та вчити інших.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Імітація	<i>копіювати, наслідувати, повторювати, дотримуватися, спостерігати, ідентифікувати, впізнавати, імітувати, відтворювати, пробувати</i>
Маніпуляція	<i>відтворювати, будувати, виконувати, впроваджувати</i>
Досягнення рівня точності	<i>демонструвати, завершувати, показувати, калібрувати, контролювати, вдосконалювати, практикувати, відпрацьовувати</i>
Поєднання	<i>конструювати, вирішувати, координувати, комбінувати, інтегрувати, адаптувати, розробляти, формулювати, модифікувати, вдосконалювати, навчати</i>
Натуралізація	<i>проектувати, виокремлювати, управляти, винаходити, керувати проектом</i>

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА Б. БЛУМОМ, МОДИФІКОВАНА ШЕВЦОВИМ А. Г., КЛИМЧУКОМ В. О.

Класифікація в когнітивній (пізнавальній) сфері

1. Знання – здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо).
2. Розуміння – здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань.
3. Застосування – здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач).

4. Аналіз – здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних.
5. Синтез – здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю.
6. Оцінювання – здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі.
7. Створення (творчість) – здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Знання	<i>називати, впорядковувати, збирати, визначати, описати, знаходити, перевіряти, дублювати, помічати, складати список, повторювати, відтворювати, показувати, казати, установлювати зв'язок тощо.</i>
Розуміння	<i>класифікувати, асоціювати з, змінювати, з'ясовувати, перетворювати, будувати, описувати, обговорювати, виділяти, оцінювати, пояснювати, виражати, розширювати, ідентифікувати, ілюструвати, інтерпретувати, робити висновок, пояснювати різницю між, розпізнавати, передбачати, доповідати, вибирати, переглядати, перекладати, знаходити рішення тощо.</i>
Застосування знань	<i>застосовувати, змінювати, обчислювати, оцінювати, вибирати, демонструвати, розробляти, виявляти, завершувати, знаходити, ілюструвати, модифікувати, організовувати, передбачати, готувати, зараховувати до, планувати, вибирати, показувати, перетворювати, використовувати, окреслювати та інші.</i>
Аналіз	<i>упорядковувати, аналізувати, розділяти на складові, обчислювати, розділяти на категорії, порівнювати, класифікувати, поєднувати, протиставляти, критикувати, дискутувати, визначати, робити висновок, виводити, виділяти, розділяти, оцінювати, випробовувати, експериментувати, ілюструвати, досліджувати, співвідносити, тестувати тощо.</i>
Синтез	<i>аргументувати, упорядковувати, поєднувати, класифікувати, збирати, копіїувати, проектувати, розробляти, пояснювати, встановлювати, формулювати, узагальнювати, інтегрувати, модифікувати, організовувати, планувати, пропонувати, реконструювати, установлювати зв'язок із, підсумовувати та інші.</i>
Оцінювання	<i>оцінювати, встановлювати, аргументувати, вибирати, поєднувати, порівнювати, робити висновок, критикувати, захищати, пояснювати, рейтингувати, розсуджувати, виміряти, передбачати, рекомендувати, співвідносити з, узагальнювати, ухвалювати тощо.</i>
Створення (творчість)	<i>генерувати, створювати, пропонувати, придумувати, розробляти, планувати, писати, будувати, складати, робити</i>

Класифікація у ціннісно-мотиваційній сфері

1. Навчальна спрямованість. Характеризує бажання (направленість) студента отримувати необхідну інформацію (уважне вислуховування співбесідника, чутливість до соціальних проблем тощо).
2. Соціальне реагування та комунікативність. Стосується активної участі студента в освітньому процесі (виявлення інтересу до предмету, бажання висловлюватися, робити презентацію, брати участь у дискусіях, бажання пояснювати та допомагати іншим),

здатність емпатійно взаємодіяти, вміти вступати в комунікацію, бути зрозумілим, невимушено спілкуватися;

3. Ціннісна орієнтація. Коливається в діапазоні від звичайного визнання певних цінностей до активної їх підтримки. (Приклади: віра в демократичні цінності, визнання ролі науки в повсякденному житті, турбота про здоров'я оточуючих, повага до індивідуального та культурного різноманіття).

4. Ціннісна організація та концептуалізація. Стосується процесів, з якими стикаються особи, коли треба поєднати різні цінності, вирішити конфлікти між ними, засвоїти певну систему цінностей. Приклади: особа визнає необхідність балансу між свободою та відповідальністю в демократичному суспільстві, визнає власну відповідальність за свої вчинки, сприймає стандарти професійної етики, адаптує свою поведінку до прийнятих системних цінностей.

5. Ціннісна детермінація. На цьому рівні особа має сформовану систему цінностей, що визначає її відповідну послідовну та передбачувану поведінку. Приклади: самостійність і відповідальність у роботі, професійна повага до етичних принципів, демонстрація доброї професійної, соціальної та емоційної поведінки, здорового способу життя тощо.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Навчальна спрямованість	<i>запитувати, вибирати, описувати, слідувати, давати, тримати, ідентифікувати, знаходити, називати, вказувати на, обирати, сидіти прямо, відповідати, використовувати, сприймати</i>
Соціальне реагування та комунікативність	<i>давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, допомагати, задовольняти критерії, відповідати вимогам, обговорювати, дискутувати, вітати, сприяти, зараховувати до категорії, виконувати, тренуватися, представляти, читати, відтворювати, звітувати, повідомляти, обирати, розповідати, писати, намагатися, брати участь</i>
Ціннісна орієнтація	<i>завершувати, описувати, розрізняти, пояснювати, слідувати, формувати, ініціювати, запрошувати, приєднуватися, виправдовувати, доводити, пропонувати, читати, звітувати, повідомляти, ділитися, вивчати, працювати, співпрацювати</i>
Ціннісна організація та концептуалізація	<i>дотримуватися, перетворювати, впорядковувати, поєднувати, порівнювати, завершувати, захищати, виправдовувати, пояснювати, узагальнювати, виявляти, інтегрувати, змінювати, пристосовувати, організовувати, готувати, співвідносити, створювати, синтезувати, інтегрувати</i>
Ціннісна детермінація	<i>діяти, розмежовувати, демонструвати, впливати, слухати, змінювати, виконувати, практикувати, пропонувати, кваліфікувати, ставити питання, переглядати, служити, вирішувати, розв'язувати, використовувати, перевіряти, кидати виклик, організовувати, осуджувати, поширювати</i>

Класифікація у психомоторній (діяльнісній) сфері

1. Імітація. Споглядання за поведінкою іншої особи та її копіювання.
2. Відтворення маніпуляцій. Виконання певних дій за допомогою інструкцій та практичних навичок.
3. Досягнення точності. Здатність виконувати завдання при невеликій кількості помилок і робити це точніше без наявності фахової допомоги. На цьому етапі навичка вважається засвоєною.

4. Поєднання. Здатність координувати серію дій за допомогою поєднання двох або більше навичок для виконання нетипових операцій. Ці складові можуть модифікуватися, щоб відповідати певним вимогам або для розв'язку задачі.

5. Натуралізація. Демонстрація високого рівня виконання в природному стилі («не роздумуючи»). Навички при цьому поєднуються, упорядковуються та виконуються стабільно і легко, поєднується розуміння, здатність та майстерність. Коли студенти досягають цього рівня, вони здатні створювати свої власні варіанти виконання навички та вчити інших.

Для формулювання результатів навчання використовуються такі дієслова:

Імітація	<i>копіювати, наслідувати, повторювати, дотримуватися, спостерігати, ідентифікувати, впізнавати, імітувати, відтворювати, пробувати</i>
Маніпуляція	<i>відтворювати, будувати, виконувати, впроваджувати</i>
Досягнення рівня точності	<i>демонструвати, завершувати, показувати, калібрувати, контролювати, вдосконалювати, практикувати, відпрацьовувати</i>
Поєднання	<i>конструювати, вирішувати, координувати, комбінувати, інтегрувати, адаптувати, розробляти, формулювати, модифікувати, вдосконалювати, навчати</i>
Натуралізація	<i>проектувати, виокремлювати, управляти, винаходити, керувати проектом</i>